

Πορεία του Π.Α.Α., προτάσεις του ΓΕΩΤ.Ε.Ε. για το σχεδιασμό της ΚΑΠ μετά το 2020

Εισηγητής: Σπυρίδων Μάμαλης, Πρόεδρος Δ.Σ. ΓΕΩΤ.Ε.Ε.

Το Γεωτεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας έχοντας ως αρχή ότι η όποια εφαρμογή πολιτικής στον αγροτικό τομέα, θα πρέπει να έχει ως στόχο τη μεγιστοποίηση της αποδοτικότητας των πόρων, την αύξηση της παραγωγικότητας και τη στήριξη του αγροτικού εισοδήματος ταυτόχρονα με την προστασία του περιβάλλοντος και το σεβασμό στις τοπικές κοινωνίες, θεωρεί πως ο σχεδιασμός της Νέας Κοινής Αγροτικής Πολιτικής για την εφαρμογή της μετά το 2020 αποτελεί μια μεγάλη ευκαιρία για τη χώρα μας ώστε ο πρωτογενής τομέας της οικονομίας να αποτελέσει το μοχλό ανάπτυξης και εξόδου από την οικονομική κρίση.

Συνθήως η πρακτική είναι η εκάστοτε κυβέρνηση να περιμένει τις αρχές και τους άξονες στην εφαρμογή της πολιτικής αυτής και πάνω σε αυτές τις αρχές να οικοδομήσει την εφαρμογή των εθνικών πολιτικών.

Παρ' όλα αυτά η μέχρι σήμερα πρακτική έδειξε πως πολλές από τις πολιτικές δεν ταιριάζουν στις ιδιαίτερες συνθήκες του Ευρωπαϊκού νότου και μάλλον αντανάκλυσαν τη βούληση των Βόρειων χωρών. Επίσης ούτε το θέμα των προστίμων έχει επιλυθεί με την προσαρμογή των πολιτικών στη χώρα μας.

Είναι φανερό πως η νέα πρόταση θα πρέπει να οικοδομηθεί στην εφαρμογή των νέων πολιτικών με βάση τα εθνικά συμφέροντα και τις ιδιαίτερες συνθήκες που επικρατούν στη χώρα μας.

Βασική αρχή του ΓΕΩΤ.Ε.Ε. από την προηγούμενη πρόταση που καταθέσαμε είναι πως: α) θα πρέπει να υπάρχει σύνδεση μεταξύ παραγωγής και παραγωγικότητας με τις όποιες μορφές ενίσχυση, β) θα πρέπει να προστατεύεται η γη υψηλής παραγωγικότητας ως πόρος ο οποίος είναι πάρα πολύ δύσκολο να αναπληρωθεί, γ) να υπάρξει προστασία των αγροτών από πιθανή είσοδο ξένων ή Ελληνικών fund στον αγροτικό τομέα, δ) θα πρέπει να υπάρχουν συνέργειες μεταξύ των πολιτικών που ακολουθούνται και ε) θα πρέπει οι δράσεις να έχουν στόχο την ενίσχυση των πολλαπλασιαστών που προέρχονται από τον αγροτικό τομέα στην οικονομία.

Πάνω σε αυτές τις αρχές που διαχρονικά πρεσβεύει το ΓΕΩΤ.Ε.Ε. μπορεί η πολιτεία να βασιστεί ώστε να πετύχει το μέγιστο αποτέλεσμα για την κοινωνία και τον αγροτικό τομέα.

A) Περιφερειοποίηση

Λόγω της εξέλιξης της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής και της χρήσης των «ιστορικών αναφορών», το ύψος των ενισχύσεων μπορεί να ποικίλλει σημαντικά από τη μία γεωργική εκμετάλλευση στην άλλη, από το ένα κράτος μέλος στο άλλο, από τη μια περιοχή στην άλλη. Η μείωση της διαφοράς των επιπέδων στήριξης κατά τη διάρκεια της περιόδου 2014-2020 μεταξύ των κρατών μελών, μεταξύ των περιφερειών και μεταξύ των γεωργών δεν κατέστη την Κοινή Αγροτική Πολιτική πιο δίκαιη

Θέση μας είναι πως για εφαρμογή της περιφερειοποίησης θα πρέπει να χρησιμοποιούνται: α) αγρονομικά, β) οικονομικά και γ) παραγωγικά κριτήρια

Η εστίαση θα πρέπει να είναι στο ότι οι πληρωμές στοχεύουν σε αυτούς που παράγουν προστιθέμενη αξία και συμβάλλουν στην ανάπτυξη της υπαίθρου.

Η βασική πρόταση θα πρέπει να είναι η σύνδεση των επιδοτήσεων του πρώτου πυλώνα με την παραγωγικότητα της γης. Έτσι θα αξιοποιηθεί το συγκριτικό πλεονέκτημα της χώρας μας και θα μειωθεί ο κίνδυνος μείωσης κατά 10% που υπάρχει σήμερα ώστε να μεταφερθούν κονδύλια στις χώρες του πρώην ανατολικού μπλοκ.

Επίσης θα μπορούσε να συνδεθεί με άλλες παραμέτρους όπως:

- Ανάλογα με τις καλλιέργειες
- Ξηρικές ή αρδευόμενες εκτάσεις
- Ποιότητα και υγιεινή των προϊόντων,
- Την τοποθεσία της εκμετάλλευσης
- Του αριθμού των εργαζομένων

Επίσης η περιφέρεια των βοσκοτόπων θα πρέπει να αποτελέσει έναν ξεχωριστό πυλώνα με ξεχωριστό προϋπολογισμό. Στην περιφέρεια αυτή εφαρμόζεται ήδη η σύνδεση μεταξύ παραγωγικότητας και επιδοτήσεων (βοσκο -ικανότητα).

Ο διαχωρισμός αυτός είναι σωστός και απαραίτητος γιατί υπάρχει μεγάλη διαφορά μεταξύ της αξίας της γης, της έντασης εργασίας, του κόστους διαχείρισης και της αξίας της παραγωγής στις διάφορες ζώνες.

Με τον παραπάνω διαχωρισμό πετυχαίνονται οι στόχοι:

Προστασίας της γης υψηλής παραγωγικότητας καθώς θα υπάρχει υψηλότερη αμοιβή για τα συγκεκριμένα αγροτεμάχια και θα υπάρχει αντικίνητρο για την χρησιμοποίησή της για άλλους σκοπούς (π.χ. φωτοβολταϊκά), θα αποθαρρυνθούν τα funds να επενδύσουν στη γη για την αποκόμιση κερδών μέσα από την ενιαία ενίσχυση, θα επιβραβευτούν οι αγρότες οι οποίοι επένδυσαν μακροπρόθεσμα. Η αξία και όχι μόνο η κατοχή της γης θα συνδεθεί με τις ενισχύσεις. Θα συνδεθούν οι ενισχύσεις με την παραγωγικότητα.

• Επίσης θα συνδεθεί η απασχόληση στις αγροτικές εκτάσεις με τις επιδοτήσεις συμβάλλοντας στην περιφερειακή πολιτική.

Μπορεί να γίνει και μεταφορά οικονομικών ενισχύσεων προς όφελος της κτηνοτροφίας, εάν το ποσό της βασικής ενίσχυσης των βοσκοτόπων καθοριστεί υψηλότερα από το μέσο όρο των υφισταμένων δικαιωμάτων ενιαίας ενίσχυσης.

Άρα δημιουργούνται εργαλεία άσκησης πολιτικής, ενισχύεται η παραγωγικότητα των αγροτικών εκμεταλλεύσεων και ευνοείται, όχι η κατοχή γης, αλλά η παραγωγική δραστηριότητα.

B) Θα πρέπει να υπάρξει ενοποίηση της πράσινης ενίσχυση και των αγρο-περιβαλλοντικών μέτρων ώστε και το διαχειριστικό κόστος να μειωθεί αλλά και καλύτερη στόχευση να υπάρξει. Η διαδικασία καταβολής της πράσινης ενίσχυσης δεν θα πρέπει να συνδέεται με αγρονομικά κριτήρια εναλλαγής καλλιεργειών αλλά με κριτήρια που έχουν να κάνουν με τις ορθές γεωργικές πρακτικές. Π.χ. όπου υπάρχει ολοκληρωμένη καλλιέργεια ή βιολογικές καλλιέργειες ή ορθές γεωργικές πρακτικές οι οποίες διαφυλάσσουν τη γη (πεζούλες).

Γ) Σύστημα παροχής γεωργικών συμβουλών

- Δημιουργία ανεξάρτητων δομών συμβουλών.

- Αύξηση των άμεσων πληρωμών στους παραγωγούς που χρησιμοποιούν γεωργικές συμβουλές
- Δημιουργία ενός farm advisory network για κάθε εκμετάλλευση για την ενθάρρυνση των καλύτερων γεωργικών πρακτικών και ανταλλαγών μεταξύ των κρατών.
- Δημιουργία εκπαιδευτικών αγρών και αύξηση κινητικότητας για εκπαίδευση και κατάρτιση
- Προώθηση δια βίου εκπαίδευσης για συμβούλους και αγρότες.

Υπηρεσίες και καινοτομία

- Είναι βασική προτεραιότητα η δημιουργία και ανάπτυξη των υπηρεσιών στις αγροτικές περιοχές με τη χρηματοδότηση της διάδοσης και της χρήσης νέων τεχνολογιών στην αγροτική παραγωγή, μέσω των συμβουλών και των εξειδικευμένων εφαρμογών στη γεωργία. Επίσης θα πρέπει να υπάρχουν ελεύθερα δεδομένα για τη χρήση γεωργίας ακριβείας.
- Θα πρέπει να υπάρξει επένδυση στις αγροτικές περιοχές στην καινοτομία και ενθάρρυνση της συνεργασίας μεταξύ των ιδιωτών και των ερευνητικών ιδρυμάτων.

Επίσης οι υπηρεσίες μεταφοράς γνώσης και καινοτομίας θα πρέπει να εστιάσουν στις γεωτεχνικές υπηρεσίες και συμβουλές καθώς μόνο οι τεχνικές γνώσεις μπορούν να βοηθήσουν τον παραγωγό και να αποτελέσουν τον συνδετικό κρίκο μεταξύ έρευνας και εφαρμογής της καινοτομίας. Γνώμη μας είναι ότι ο Γεωτεχνικός είναι ο επιστήμονας που γνωρίζει την αγροτική επιχείρηση, μπορεί να εστιάσει στα ιδιαίτερα προβλήματα της και να προσδιορίσει τις ανάγκες της σε έρευνα καθώς και να εφαρμόσει την καινοτομία.

Στα προγράμματα Αγροτικής Ανάπτυξης θα πρέπει να προβλεφθούν δράσεις έρευνας αύξησης της αγρονομικής αξίας των προϊόντων και διαφοροποίησης τους με επιστημονικά δεδομένα που θα αποτελέσουν τη βάση πάνω στην οποία θα πρέπει να σχεδιάζονται τα προγράμματα προώθησης των Ελληνικών προϊόντων.

Δ) Ευελιξία μεταξύ των Πυλώνων

Κατά τη γνώμη μας η Ελλάδα θα πρέπει να εξετάσει να διαθέσει ως πρόσθετη στήριξη για μέτρα στο πλαίσιο της αγροτικής ανάπτυξης (πυλώνας II) έως το 15% ή και περισσότερο των ετήσιων εθνικών ανώτατων ορίων (πυλώνας I). Κατά συνέπεια, το αντίστοιχο ποσό δεν θα διατίθεται πλέον για τη χορήγηση άμεσων ενισχύσεων.

Η πολιτική αυτή θα βοηθήσει ώστε να υπάρχει μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα στην αύξηση του γεωργικού εισοδήματος όταν οι οικονομικές ενισχύσεις χορηγούνται ως μέτρα αγροτικής ανάπτυξης. Θα πρέπει να υπάρξει διαπραγμάτευση για μικρότερη Εθνική συμμετοχή στα μέτρα αγροτικής ανάπτυξης

Ε) Συνδεδεμένες Ενισχύσεις

Βασική αρχή για την καταβολή συνδεδεμένων ενισχύσεων είναι η συμβολή των καλλιεργειών στην μεταποίηση και στους πολλαπλασιαστές της αγροτικής οικονομίας. Επίσης στη στήριξη καλλιεργειών που στοχεύουν στις εξαγωγές και αποτελούν «εθνικούς πρωταθλητές». Οι συνδεδεμένες ενισχύσεις επίσης θα πρέπει να ενισχύουν καλλιέργειες οι οποίες πλήττονται από την εφαρμογή της πλήρους αποσύνδεσης από τα ιστορικά δικαιώματα

αν και εν μέρει αυτές θα καλύπτονται από την αύξηση της επιδότησης σε σχέση με την παραγωγικότητα.

Τέλος οι συνδεδεμένες ενισχύσεις θα πρέπει να αποτελούν στήριγμα των τοπικών κοινωνιών και της επιχειρηματικότητας στον αγροτικό τομέα διασφαλίζοντας από τη μια, τις μακροπρόθεσμες επενδύσεις σε καλλιέργειες, και τη διατήρηση των τοπικών πληθυσμών από την άλλη, κυρίως σε περιοχές που υπάρχουν μονοκαλλιέργειες.

ΣΤ) Ενεργοί Αγρότες

Στον όρο ενεργοί αγρότες θα πρέπει να συμπεριληφθούν μόνο όσοι λειτουργούν αυτοπροσώπως μια αγροτική επιχείρηση και έχουν παρουσία στην παραγωγική διαδικασία. Έτσι θα πρέπει να αποκλειστούν από την είσπραξη επιδοτήσεων τράπεζες, τραπεζικές εταιρίες (ή εταιρίες με ποσοστό από τράπεζες), ασφαλιστικά ταμεία, funds, αγροτικά funds, χρηματοπιστηριακές εταιρίες, εταιρίες real estate. Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου και Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου μπορούν να εισπράττουν επιδοτήσεις. Επίσης το ποσοστό του 5% για το χαρακτηρισμό του ενεργού αγρότη είναι κατά τη γνώμη μας πάρα πολύ χαμηλό.

Ζ) Νέοι Αγρότες

Μία σημαντική στρέβλωση της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου (2007-2013) που δημιουργήθηκε στην Ελλάδα από την ανορθολογική διαχείριση του εθνικού αποθέματος των δικαιωμάτων της ενιαίας ενίσχυσης είναι η σημαντική έλλειψη δικαιωμάτων και συνεπώς άμεσων οικονομικών ενισχύσεων στους νέους αγρότες.

Ο επανα-υπολογισμός των επιδοτήσεων σε μηδενική βάση ή η δημιουργία μιας ειδικής περιφέρειας για τους αγρότες.

Επίσης υπάρχει στρέβλωση όσον αφορά την πρόσβαση στην αγροτική γη και στην χρηματοδότηση

Για την αγροτική γη υπάρχει ανάγκη για μεταφορά γης σε νέους εκπαιδευμένους αγρότες για την περιφερειακή ανάπτυξη.

Θα πρέπει να δημιουργηθεί ένα ταμείο χρηματοδότησης των δραστηριοτήτων των νέων αγροτών με χαμηλό επιδοτούμενο επιτόκιο. Το ύψος της χρηματοδότησης να αφορά τόσο λειτουργικά έξοδα όσο και το ποσοστό της ίδιας συμμετοχής στα επενδυτικά προγράμματα.

Άλλες προτάσεις

- Να γίνει επαναξιολόγηση του κανόνα "5-year rule."
- Αύξηση των πληρωμών για νέους αγρότες οι οποίοι παίρνουν δικαιώματα από παλιούς αγρότες
- Να υπάρξει ένα claw back σε δικαιώματα σε περίπτωση ενοικίασης της γης
- Να υπάρξει χρονικό όριο στις ενοικιάσεις δικαιωμάτων
- Αλλαγή του ενεργού αγρότη σε σχέση με την ηλικία και τη συμμετοχής το επάγγελμα

Η) Μέτρα Αγροτικής Ανάπτυξης

Γνώμη του Γεωτεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας είναι ότι το Π.Α.Α. θα πρέπει να συμπληρώνει αρμονικά τον Α πυλώνα. Θα πρέπει οι δράσεις του Π.Α.Α. να είναι αυτές οι οποίες θα λειτουργούν συμπληρωματικά προς τις δράσεις της ενιαίας ενίσχυσης και τις πολιτικές που εφαρμόζονται τόσο από το ΥΠ.Α.Α.Τ. όσο και από την Ε.Ε. και τις περιφέρειες.

Στην Ελλάδα η διαχείριση των μέτρων από την περιφέρεια στη σημερινή μορφή έχει αποτύχει.

Ίσως θα πρέπει να υπάρξουν 13 νέα ΠΑΑ εξειδικευμένα για κάθε περιφέρεια

Θα πρέπει να συνεχιστούν τα προγράμματα προστασίας του περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας καθώς και της ανάδειξης της, σε εργαλείο αύξησης της προστιθέμενης αξίας της αγροτικής παραγωγής και διαφοροποίησης των Ελληνικών προϊόντων. Ιδιαίτερη έμφαση θα πρέπει να δοθεί στην ανάδειξη των Ελληνικών φυλών και ποικιλιών.

Θ) Managing risk

- Εισαγωγή μιας αποζημίωσης για την εξασφάλιση βιωσιμότητας των αγροτικών εκμεταλλεύσεως σε περιπτώσεις ραγδαίας πτώσης των τιμών για λόγους όπως διατροφικές κρίσεις ή διεθνή γεγονότα

Η νέα ΚΑΠ θα πρέπει να έχει την αρχή χρήματα από τους πολίτες για τους πολίτες

Και να γίνει η πολιτική η οποία θα στοχεύει στην παραγωγή υγιεινών, αειφόρων και καινοτόμων τροφίμων παραγόμενων στις αγροτικές περιοχές.

Ο Πρόεδρος του Δ.Σ. του ΓΕΩΤ.Ε.Ε.

Σπυρίδων Μάμαλης